Berlin, 20.01.2012
Değerli dostlar, değerli konuklar;
Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle sevgili Hrant Dink'in katledilişinin 5. yıldönümü vesilesiyle yaptığımız bu toplantı da onu bir kez daha saygıyla anmak isterim.

Bu toplantıyı düzenleyen ve bana da konuşma fırsatı tanıyan arkadaşlara teşekkür ediyorum. Ne yazık ki Hrant Dink'in katledilmesi gibi, 5 yıldır halen sürmekte olan cinayet davası da Türkiye'nin bugünkü siyasi ve adli yapısı hakkında yeterli bir fikir vermekte.
Sevgili Rakel
Dink bu sistemin "bir bebekten katil yaratmayı başardığını" söylemişti; bu cinayet davası da "bir katilden nasıl kahraman bir bebek" yaratılabileceğini gösteriyor. Cinayetin aslı failleri, sorumluları halen özenli biçimde korunmaya devam ediliyor.

Değerli Dostlar,
Konuşmamı 1915 sonrası 100 yıllık sürecin tanımlaması üzerine oturtmayı tasarlamıştım. Fakat bu arada önemli bir güncel gelişme yaşanıyor. Fransa'da Ulusal Meclis'i "Soykırımın inkarını yaptırımlara bağlayan" bir yasayı kabul etti. Yasanın önümüzdeki günlerde Senato'da da görüşülerek sonuçlandırılması bekleniyor.

Bu konu Türkiye'nin resmi düzeyde oldukça sert tepkilerine neden oldu. Türkiye, bu yasanın çıkmaması için Fransa'ya karşı elindeki bütün diplomatik, siyasi ve ekonomik şantaj malzemelerini kullanıyor. İktidarın öncülüğünde geniş bir milli karşı propaganda cephesi
açılmış durumda. Bu Türk politikacılarının her zaman yaptıkları ve bilinen bir şey.. Fakat maalesef bu yasanın "yersiz bir işgüzarlık, ifade özgürlüğüne aykırı, Türkiye'deki soykırım tartışmalarına zarar veren" bir yasa olacağına dair liberal, demokrat çevrelerden de önemli bir
destek var. Dahası onlar soykırımı inkar yasası 2006 yılında da Fransız parlamentosunun gündemindeyken Hrant Dink'in bu yasaya karşı çıkmış olmasını da kendilerine referans gösteriyorlar. Bu konu üzerinde bazı şeyler söylemek gereği duyuyorum.

Hemen belirteyim ki Fransız parlamentosunda çıkarılan bu yasayı olumlu buluyorum. Holokaust'un inkarına yönelik olarak zaten pek çok Avrupa ülkesinde var olan bu tür yasal düzenlemelerin Ermeni soykırımı ve diğer insanlık suçlarını da kapsar biçimde genişletilmesi,
soykrım mağduru toplumların, inkarcı ırkçı saldırılardan korunması için doğru bir tutum olmuştur.

Fransa bu işe ne diye karışıyor, kendi işine baksın, önce Cezayir meselesini halletsin gibi söylemler; Bu tür yasalarla üçüncü ülkelerin Türkler ve Ermeniler arasıdaki diyaloğu baltalamış olacağı, tartışmaları olumsuz yönde etkileyeceği gibi görüşler anlamsızdır.

Soykırım ve zorla göç ettirme "insanlığa karşı işlenmiş suç"lardır. Hem bunların insanlığa karşı işlendiğini kabul edip hem de "başkaları ne karışıyor!" demek saçmadır. Öyleyse uluslararası hukuk niye var, insan hakları sözleşmeleri, koruyucu kurumlar niye var? Bir cinayet sadece katille kurban arasında kalması gereken bir sorun mudur?

Beri yanda Fransa'da yaşayan onbinlerce Ermeni kökenli Fransız yurttaşı var. Bunlar doğrudan doğruya soykırımın mağduru bir neslin devamıdır. Dolayısıyla yaşadıkları ülkede böyle bir yasal korumayı istemeleri, parlamentoların da onların bu taleplerini, hakarını

gözeterek yasal düzenlemeler yapmaları da gayet normal vedemokratik bir işleyiştir.

Liberal demokrat tutum alan bir çok Türk aydınının bu konuda hükümetin arkasında durmalarını garipsiyorum. Dünya kamuoyu bu konuda ne kadar duyarlı, sahiplenici olursa, inkar cephesinin daha çok gerileyeceğini, gerçekleri kabule zorlanacağını düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar,
İlk konumuz; "Soykırım coğrafyasının son 100 yılı" ile başlayalım. Ben içinde Küçük Asya, Ermenistan, Kürdistan, Pontus, Kilikya, Kapadokya, Yukarı Mezopotamya gibi bir çok ülkeyi, kadim medeniyetleri, tarihin en eski ve yerleşik halklarını, kültürlerini barındıran bu alanı bir "soykırım coğrafyası" olarak adlandırıyorum. Bu yüzden de Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırları etnik, kültürel bir toplu mezardan ibarettir.
1915 soykırımı tek başına, kendiliğinden, savaş koşullarında birdenbire olup bitiveren, istisnai bir insanlık suçu değildi. O kendisinden önce başlamış olan ve kendisinden sonra da devam eden, uzun süreli bir "etnik arındırma projesi"nin tepe noktasıdır. O zirveyi ortaya çıkaran,
besleyen bir zemin, tarihsel bir arka plan vardı. Sultan Abdülhamit döneminde başlayıp, İttihat-Terakki yönetimiyle devam eden bir İslamlaştırma ve daha sonra da yoğun bir Türkleştirme sürecidir bu.

Feodal-despotik bir İmparatorluk olan Osmanlı tarihi üzerinde uzunca durmayacağım. Bu yapı 19. yüzyılda ekonomik ve siyasal olarak çatırdamaya ve çökmeye başladı. Kapitalist üretim ilişkilerinin çağa damgasını vurması karşısında, üretim alt-yapısı, modern sınıfları oluşmamış, sadece fetih, ganimet ve talanla varolan bir yapının çökmesi kaçınılmazdı.

Osmanlı yönetimi bu çöküşü durdurmak için bir takım reformlara, ıslahat hareketlerine girişti:
Yunan, Ermeni, Bulgar, Arnavut ve birçok Balkan ulusunda baş gösteren ulusal talepleri de böylece dindirebileceğini düşündü: Tanzimat bunun sonucuydu.

Ne var ki sadece idari ve biçimsel niteliklere sahip bu reform çabaları üretim ilişkileri ve alt-yapıyı değiştirmekten uzaktı ve çöküş durdurulamadı. 19. yüzyılın son 30 yılı Islahat hareketlerinden rahatsız olan, İmparatorluğu İslam Birliği temelinde ayakta tutma inancında
olan Sultan II. Abdülhamit'in istibdat rejimi altında geçti. Baskıların hedefinde Yunanlılar gibi bağımsızlık kazanmalarından korkulan Ermeniler ve Balkan halkları vardı. Ermenileri kontrol etme işi de Kürt aşiretlerinden oluşturulan Hamidiye Alaylarına tevdi edilmişti.
İşte 1915 soykırımına varan sürecin arka planında, siyasal çöküşlerinden Hristiyan toplumları sorumlu gören, onları zararlı, kötü unsurlar sayarak baskı altında tutmayı amaçlayan bir anlayış yatar. İmparatorluğun Pan-İslamist bir anlayışla ayakta kalacağı umuluyordu. Ayrımcı uygulamalar, sürekli ve sistemli baskılar, giderek pogromlara, katliamlara dönüştü.

- 1894 ve 1896 yıllarında İstanbul'da, Zeytun ve Sason'da, Ermenilere karşı 5 kez büyük çaplı pogrom ve katliam hareketleri gerçekleştirilmiştir.

Ermeni, Yunan, Bulgar ve Balkan ulusal hareketlerinin Abdülhamit rejimine karşı, meşruti bir Anayasa için büyük umutlarla Jön-Türklerle ittifaka giriştiklerini biliyoruz. Ne varki 1908 Anayasasıyla birlikte iktidara gelen İttihat-Terakki'nin Ermenilere, Yunanlılara, Balkan halklarına karşı politikası da Abdülhamit rejiminden farklı olmadı. İktidarlarının daha ikinci yılında;

-1909 yılında Kilikya bölgesinde (Adana'da) Ermenilere karşı büyük bir katliama girişildi. Bu katliamda 20 binden fazla insan hayatını kaybetti. Bu katliamlar 5-6 yıl sonraki büyük soykırımın öncü habercisi gibidir.

Osmanlı İmparatorluğunun 1912'de Balkanlar'da kesin bir yenilgi almasından sonra İttihat Terakki Türkçü-İslamcı bir siyasete yöneldi. İslamcılık, daha çok İmparatorluktaki Müslüman halkları yedeklemeye yarayan bir araç olarak görülüyordu. Esas olarak imparatorluktaki
gayri-Müslim unsurları tasfiyeyi, bastırmayı öngören ve sadece Türk unsuruna dayanan Turancı anlayış egemendi.

İşte yaklaşık 1milyon 500 bin insanın hayatına mal olan, kent ve kasabaların harebeye çevrildiği 1915 büyük Jenosidine böyle gelindi.

Amaç çok uluslu, çok etnikli, çok dinli, çok kültürlü bu kadim imparatorluk topraklarını tek veya başat bir etnik-dinsel grup olarak Müslüman-Türk unsurunun egemen olacağı biçimde homojenleştirmekti. Tepesinde militarist-bürokratik diktanın oturacağı, tek dil, tek ulus ve tek
bayraktan oluşan bir üniter yapının oluşmasının önündeki tüm coğulcu yapılar tasfiyenin hedefindeydi.

Bu amaçla kurulan Teşkilat-ı Mahsusa (yani Özel Örgüt) büyük soykırımdan önce Ege kıyılarında ve Küçük Asya içlerinde Rumları göce zorlamak için sistematik olarak şiddet eylemleri yürütmüş ve bunun sonucunda en az 500 bin Rum Yunanistan'a göç ettirilmişti bile...

1915'den sonra da "etnik arındırma projesi" katliamlar, işgaller, pogromlar, zorunlu göç ettirmeler, asimilasyon ve milli zulüm politikalarıyla devam etti. Kemalist iktidar da İttihat-Terakki'nin doğal devamı olarak devraldığı politik mirası birebir sürdürmüştür.
Türkiye'de resmi tarihin "Milli kurtuluş savaşı" olarak adlandırdığı şey, soykırımdan arta kalan Rum, Ermeni, Pontus ve Asur topluluklarını son bir askeri hamle ile "Misak-ı Milli" olarak tasarlanan sınırların dışına çıkarmaktan başka bir şey değildir. Kemalist iktidarın işte
emperyalizm ve işgalcilerle mücadele dediği şey buydu: Rumları ve Ermenileri kendi anavatanlarından kovmak, yok etmek!

- 1918-22 yılları arasında Pontus ve Batı Ermenistan, Trabzon-Erzincan hattından Gümrü'ye kadar Kazım Karabekir komutasındaki 3. Ordu tarafından işgal edildi. Trabzon'da, Erzincan'da, Oltu'da ve Kars'taki Sovyet hükümetleri yıkıldı.

- Ege bölgesindeki zayıf Yunan kuvvetlerinin yenilgiye uğraması üzerine çoğunluğu Rumlardan oluşan İzmir ele geçirildi, kendi deyimleri ile "Yunan denize döküldü" ve şehir yakıldı.

- Cumhuriyet ilan edilir edilmez ilk askeri harekatı 1924 yılında Hakkari bölgesindeki Nasturilerin katledilmesi ve sürülmesi oldu.
Etnik arındırmanın ilk hedefi gayrı-müslimlerdi. Kürt, Arap, Laz, Çerkes, Balkan ve Kafkas göçmeni müslüman topluluklar ise yedeğe alınmanın yanı sıra zamanla asimile edilebilecek, Türkleştirilebilecek unsurlar olarak görülüyorlardı. Cumhuriyet rejimi bütün bu halkları
yukarıdan aşağıya dayatılmış resmi bir Türklük tarifi içinde erimeye, kendi dil ve kültürlerini inkar ve terke zorladı. Bunun çok önemli oranda başarıya ulaştığını biliyoruz.

Ne var ki hesaplar büyük bir nüfusa sahip olan, geleneksel yaşam ve kültürlerine bağlılık gösteren Kürtler konusunda istendiği gibi gitmedi. Direnişlerle karşılaştı. Bütün bir Cumhuriyet tarihi Kürtleri bu resmi tarife uydurmak için girişilen askeri seferler, katliamlar, zorunlu göç, asimilasyon ve milli zulüm politikaları ile geçmiştir.

- Kürdistan'daki ayaklanmaların katliamlarla bastırılması, 1919'da Koçgiri'de, 1925'de Diyarbakır ve Elazığ'da; 1929 ve 1930'da Ağrı ve Zilan'da kitlesel kırımlar ve aşiretlerin batıya mecburi iskana tabi tutulmaları;

- 1937 - 38'de Dersim jenosidi;

- 1984 ile 2000 yılları arasıda Kürdistan'da yürütülen "düşük yoğunluklu topyekün savaş" konsepti sırasında; devlet eliyle işlenen yüzlerce siyasi cinayetin yanı sıra; yaklaşık 7 bin Kürt köyünün yakılarak boşaltılması; 5 milyon insanın batı illerine göç etmesi ve yine yaklaşık 30 bin kişinin öldürülmesi...

- 1983-1999 yıllarında her yıl düzenli olarak Kuzey Irak'a "sınır ötesi" operasyonlar yapılmak suretiyle, Güney Kürdistan'da askeri üsler ve kalıcı müdahale olanakları yaratılması...

- Bu savaş politikası halen sürdürülmektedir ve en son örnek olarak Aralık 2011'de Şırnak Roboski köyünde 19'u çocuk olmak üzere 35 Kürt köylüsünün Türk savaş uçaklarının bombardımanı sonucu öldürülmesini verebiliriz. Cumhuriyet yönetimleri Lozan antlaşmasında Rum ve Ermeniler için "azınlık hakları" tanışım olmasına karşın sistematik olarak tasfiyesin sürdürmüş, yeniden toparlanma ve güçlenmesine fırsat tanımamıştır. Kalanların da kovulması, azaltılması, azaltılanların da "hiçliğe" mahkumiyetleri söz konusudur. Şu kronoloji tasfiyenin asıl sistemli sürdüğünü gösterir:

- 1923 - 1924 tarihleri arasında mübadele yoluyla Küçük Asya'daki Rum nüfusunun sıfırlanması (ki yaklaşık 1 milyon 250 bin kişi tahmin ediliyor);

- 1934 yılında Yahudilere yönelik Trakya pogromu;

- 1939 yılında Arap, Ermeni ve Türklerden oluşan çok uluslu Hatay Devleti'nin ilhak ve işgal edilmesi;

- 1942 yılında çıkarılan Varlık Vergisi yoluyla Rum, Ermeni, Yahudi ve muhtedilerin mal varlıklarına el konularak; çalışma kamplarına gönderilmeleri;

- 6/7 Eylül 1955 tarihinde İstanbul, İzmir ve Ankara'da Rum, Ermeni ve Yahudilere yönelik pogromlar;

- 1963-64 yıllarında İstanbul'da yaşayan Yunan uyruklu 10 bin Rum'un sınır dışı edilmesi;

- 1974 yılında Kıbrıs'ın kuzeyinin işgal edilmesi; Kıbrıslı Rumların güneye sürülmeleri ve yerlerine Türkiye'den yerleşimciler getirilmesi;

- 1980 sonrasında Vakıf mallarının kullanımı ve Azınlık okullarının çalışmalarına getirilen ağır kısıtlamalar.

Türkçe'nin dışında hiçbir dilin resmi olarak kullanılması, eğitilmesi yasaklanmış ve cezai

yaptırımlara bağlanmıştır. Asimilasyon ve inkar temel politikadır. Resmi tarih ve resmi ideoloji ile eğitim öğrenim kurumlarında, Üniversitelerde, basın-yayın organlarında Türk dışındaki bütün etnik kültürel varlıkların inkarı, yok sayılması esas alınmıştır. Tarihi, kültürel miras yok oluşa bırakılmış, tahrip edilmiş; izleri silinmeye özen gösterilmiştir. 30 binden fazla köy, kasaba ve yerleşim yerinin orijinal isimleri kaldırılarak yerlerine masa başına uydurulan
Türkçe isimler konmuştur.

İşte bu yüzdendir ki 2008 yılında Brüksel'deki 10 Kasım toplantısında konuşan iktidardaki AKP'nin Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül; “Bugün eğer Ege’de Rumlar ve Türkiye’nin pek çok yerinde Ermeniler yaşamaya devam etseydi, bugün acaba Türkiye aynı milli devlet olabilir miydi?” diye sorarken bir gerçeği itiraf etmekteydi. Bu sözler Türk devletinin "ortak aklı"nı yansıtıyor.

1944 yılında Cumhuriyet Halk Partisinin 9. Bürosu tarafından hazırlanan "Azınlıklar Raporu"nda, „gayrı Türk” diye tanımlanan Çerkez, Arnavut, Boşnak vd. Müslüman halkların hemen asimile edilmeleri gerektiği vurgulanırken, gayri-Müslimler için şu öneriler dikkat çekmektedir; "Rumlar, İstanbul'un Rumsuzlaştırılması.. fethinin 500 Yılına kadar (1953 oluyor) İstanbul'un Ermeniler, Anadolu'da yeniden çoğalmalarının önüne geçilerek, İstanbul'a göç etmelerinin sağlanması ve gelecekte bu mesele halledilirken, topluca hal imkanının sağlanması. Ermenilerin başka ülkelere göç edilmesinin kolaylaştırılarak, sayılarının azaltılması....“1 Bugün İstanbul'un nüfusu 13 milyona yaklaşıyor; bu kenti kuran, onu büyük bir imparatorluk başkenti haline getiren yerli halkı Rumlar ise bu kentte sadece 4 bin kişi kalmıştır. Fethin 500 yılında Rumsuz bir İstanbul görme planının gerçekleşmiş olması ne acı! Ve Hrant Dink, Anadolu'dan İstanbul'a göç eden Ermeni kuşağının seçkin bir aydınıydı. O
Ermeni toplumunun kendi kimliğini, sorunlarını tartışarak, tartıştırarak siyasete, toplumsal yaşama aktif katılım dinamizmini temsil ediyordu. Onun susturulması geride kalanlara bilinçli olarak verilmiş bir gözdağıydı buna kuşku yok. Dolayısıyla hep yürürlükte olan etnik temizlik
siyasetinin en son kurbanıydı.

Bu konuyu bitirirken resmi devlet politikasının İslamiyet'i de kendi resmi tarifi içinde kurumsal denetim altında tutmaya özen gösterdiğini; her zaman kamusal alanın dışında tutulan Alevilik, Ezidilik gibi din ve inançların sistematik baskı altında tutulduklarını da eklemek gerekir. Aleviliğin Cumhuriyet tarihinde korunduğu gibi yanlış bir algının tersine;

- 1938 Dersim jenosidinde, Aralık 1978'de Maraş, Mayıs 1980 Çorum'da, 1993 Sivas'taki pogromlarda etnik ve ideolojik prensiplerle bareber Alevilerin hedef alındığını belirmek istiyorum.

Değerli dostlar, kırımların, yıkımların olmadığı, çok kültürlü, çok etnikli; karşılıklı hak ve özgürlüklere saygı gösterildiği bir toplum özlemiyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Recep Maraşlı
Berlin - 20.01.2012

1 Rıdvan Akar, „Cumhuriyet Dönemi Azınlık Politikaları“, PİR Dergisi, 15 Ekim 2001